

E1 2.1

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO

XXI

VAIVAISHOITOTILASTO

B

VAIVAISHOIDONTARKASTELIJAN
VUOSIKERTOMUKSIA

23

VUONNA 1915

HELSINGISSÄ, 1916

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO

XXI

VAIVAISHOITOTILASTO

B

VAIVAISHOIDONTARKASTELIJAN
VUOSIKERTOMUKSIA

23

VUONNA 1915

HELSINGISSÄ, 1916
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

115123

Kertomus

Suomen vaivashoidontarkastelijan toiminnasta

vuonna 1915.

Johdanto.

Elokuun 16 päivänä 1893 vaivashoidontarkastelijalle annetun Armollisen Johtosäännön 6 §:ssä säännetään, että tarkastelijan on huhtikuun kuluessa joka vuosi Keisarillisen Suomen Senaatin Taloussastoon annettava kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä vuonna ja helmikuun 17 päivänä 1902 annetun, Suomen vaivashoidonneuvoja koskevan Armollisen Julistuksen 7 §:n mukaan tulee vaivashoidontarkastelijan tehdä omassa vuosikertomuksessaan selkoa myöskin vaivashoidonneuvojain toiminnasta. Noudattaakseni näitä Armollisia säännöksiä saan täten nöyrimmästi tehdä selkoa vaivashoidontarkastelijan ja vaivashoidonneuvojain toiminnasta vuonna 1915 sekä käyttää tässä suhteessa seuraavaa jakoa:

- I. Yleiskatsaus;*
- II. Virkamatkustuksia;*
- III. Kuntain köyhäinhoito-ohjesäännöt;*
- IV. Köyhäintalot;*
- V. Mielisairasten hoito;*
- VI. Aistiviallisten henkilöiden hoito;*
- VII. Lastenhoito;*
- VIII. Huomattavampia edistyksiä ja epäkohtia, joista muistutuksia on tehty;*
- IX. Keisarillisen Senaatin ja Kuvernöörien antamia tehtäviä;*
- X. Vaivashoidontarkastelun kirjeenvaihto; sekä*
- XI. Yleiskatsaus toivomuksiin.*

I. Yleiskatsaus.

Sitten kuin Keisarillinen Senaatti oli nähnyt hyväksi myöntää silloiselle vaivaishoidontarkastelijalle, hovineuvos Gustaf Adolf Helsingiukselle sairauden takia virkavapautta neljän kuukauden ajaksi, luettuna lokakuun 28 päivästä 1914 ja myöhemmin pidentänyt tätä virkavapautta kahdella kuukaudella eli huhtikuun 28 päivään, hoiti vaivaishoidontarkastelijan virkaa oman virkansa ohella Keisarillisen Senaatin määräyksestä allekirjoittanut Frans Malmberg. Kun sittemmin hovineuvos Helsingius murtuneen terveytensä vuoksi katsoi olevansa pakotettu pyytämään eron vaivaishoidontarkastelijan virasta, johon eroon Keisarillinen Senaatti suostui, laskettuna huhtikuun 28 päivästä 1915, määrättiin allekirjoittanut Malmberg edelleenkin ja siksi kuin virka vakinaisesti täytetään, virkaatoimittavana hoitamaan sitä. Syyskuun 24 päivänä 1915 antamallaan valtakirjalla Keisarillinen Senaatti sittemmin nimitti ja määräsi vaivaishoidontarkastelijaksi filosofian lisenasiaatti Oskari Wilho Louhivuoren, joka ryhtyi virkaa hoitamaan saman kuun 26 päivänä.

Eronneen maamme ensimmäisen vaivaishoidontarkastelijan, uranaukaisijan köyhäinhoidon alalla, hovineuvos Gustaf Adolf Helsingiuksen taitava virkatoiminta on kestänyt lähes kolme vuosikymmentä.

Maan kolmea neuvopiiriä hoiti vuonna 1915:

I. *Lounaispiiriä*, käsittäen Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Hämeen läänit, everstiluutnantti Axel Nilsson, asuntopaikkana Helsinki;

II. *Kaakkoispiiriä*, käsittäen Viipurin, Mikkelin ja Kuopion läänit sekä Kajaanin kihlakunnan Oulun läänin, herra Bruno Sarlin, asuntopaikkana Kuopio; sekä

III. *Pohjoispiiriä*, käsittäen Vaasan ja Oulun läänit, viimeksimainitun lukuunottamatta Kajaanin kihlakuntaa, vuoden alusta helmikuun 28 päivään viran vakinaisen hoitaja, allekirjoittanut Malmberg ja viimeksimainitusta päivästä syyskuun 24 päivään filosofian kandidaatti Lauri Rosendal, sekä syyskuun 25 päivästä vuoden loppuun taas allekirjoittanut. Herra Rosendalin asuntopaikkana oli Oulu, allekirjoittaneen Ilmajoki.

Armollisen Julistuksen helmikuun 17 päivästä 1902 mukaan on neuvojain tehtävänä antaa maamme kunnille, erittäinkin niiden köyhäinhoitohallituksille, köyhäinhoitolaitosten johtajille sekä muille kunnallisen hallinnon palveluksessa oleville henkilöille, kuin myös hyväntekeväisyysyhdistyksille neuvoja ja ohjeita tarkoituksenmukaisessa köyhäinhoidossa; jossa suhteessa se, joka haluaa neuvojan avustusta käyttää, ilmoittakoon siitä kirjeellisesti hänelle ja mainitkoon samalla toimituksen laadun ja miten pitkän ajan sen on luultu vaatiavan. Täten saapuneitten avuntilausten pe-

rusteella tekee neuvoja sitten matkasuunnitelmansa, luonnollisesti ottamalla huomioon että tarpeettomia edes- ja takaisinmatkoja vältetään sekä että, niin paljon kuin mahdollista, useita toimituksia voidaan tehdä samalla matkalla.

Köyhäinhuolto on kuluneena vuonna, ahtaasta ajasta huolimatta, edistynyt samansuuntaisesti kuin aikaisemminkin. Mainittava on, että kunnat yhä yleisemmin ovat ottaneet esille kysymyksen n.k. avonaisen köyhäinhuollon eli kotihuollon parantamisesta. Useat köyhäinhuoltoyhdyshkunnat ovat omaksuneet kaitsijajärjestelmän, jonka kautta köyhäinhuolto on tullut enemmän yksilöllistetyksi ja yksityiskodeissa hoidettavien köyhien tarkastus tyydyttävämmälle kannalle. Uusissa köyhäinhuolto-ohjesäännöissä ovat lukuisat kunnat sitoutuneet tekemään uhrauksia myöskin ehkäisevän köyhäinhuollon hyväksi. Myöskin laitoshoidon alalla on edistystä huomattavissa. Joskaan ei uusia köyhäintaloja ole vuoden kuluessa erittäin monta avattu, on kuitenkin uutis- ja lisärakennuksia useihin tehty ja lukuisissa kunnissa on kysymys köyhäintalon perustamisesta päiväjärjestyksessä. Pääasiallisena syynä siihen on köyhäinhuoltorasitusten kasvaminen. Suurempaa työnpuutetta ei ole yleisemmin ollut eikä avunnauttijoiden lukumäärä liehe kaikkialla lisääntynyt, vaan kustannusten kasvamiseen on pääasiallisena syynä ollut elintarpeitten hinnan kohoaminen.

Sodan aiheuttama tilanne maassamme on kertomusvuonna vaatinut, kuten jo mainitsin, muutamain paikoin tavallista suurempia uhrauksia. Keväällä ilmeni erinäisissä osissa Pohjois- ja Itä-Suomea vakavia puutteita, mutta kunnat saivat nopeasti käytettäväkseen Kuvernöörien hallinnossa olevia kuntien omia tai läänin yhteisiä hätäapuvaroja. Tilanteesta neuvottelemaan kutsui allekirjoittanut vaivashoidon neuvotat Helsinkiin heinäkuulla. Kokouksessa laadittiin 12 kysymystä sisältävä kiertokyselykaavake, jolla kaikista Lapin ja Kajaanin kihlakunnan kunnista sekä 25 muusta kunnasta hankittiin tarkat ensitiedot niiden köyhäinhuolto- ja hätäoloja koskevista asianhaaroista. Kertyneen aineiston nojalla antoivat Kaakkois- ja Pohjoispiirin vaivashoidon neuvotat vaivashoidontarkastelijalle lausuntonsa.

Saapuneista vastauksista ilmeni m. m. seuraavaa:

Kunta:	Hinta kg:lta penniä.		Hinnan lisäys prosenttia.
	Säännöllisissä oloissa.	Syyskuussa.	
Oulun läänissä.			
Inari	30	77	156.67
Utsjoki	17—20 ¹⁾	43—50 ²⁾	152.94—150.00
Enontekiö	30	65	116.67

¹⁾ Hinta laskettuna äyreissä. ²⁾ Hinta laskettuna äyreissä.

Kunta:	Hinta kg:ta penniä.		Hinnan lisäys prosenttia.
	Säännöllisissä oloissa.	Syyskuussa.	
Piippola.....	20—24	40—44	100.00— 83.34
Pudasjärvi.....	21—25	40—45	90.48— 80.00
Paltamo.....	20	37	85.00
Pulkkiila.....	22	40	81.82
Kajaanin maalaiskunta.....	20	36	80.00
Kuusamo.....	30	53	76.67
Kemijärvi.....	25	44	76.00
Puolanka.....	23	39 ¹⁾	69.57
Pyhäjärvi.....	23	38—40	65.22— 73.91
Suomussalmi.....	25	41	64.00
Sotkamo.....	22	36	63.63
Hyrnsalmi.....	25	40	60.00
Kuhmoniemi.....	24	38 ²⁾	58.83
Muonioniska.....	35	52	48.57
Kärsämäki.....	23	36	47.83
Ristijärvi.....	24	35 ³⁾	45.83
Pyhäntä.....	25	36	44.00
Taivalkoski.....	7	45	—
Säräisniemi.....	—	(40)	—
Vaasan läänissä.			
Kinnula.....	20—22	44—45	120.00—104.54
Kivijärvi.....	22	45	104.55
Pihtipudas.....	22	43 ⁴⁾	95.45
Perho.....	23	43 ⁵⁾	86.96
Viitasaari.....	25	40	60.00
Kuopion läänissä.			
Valtimo.....	20	40	100.00
Ilomantsi.....	21	37	76.19
Nurmes.....	20	35	75.00
Juuka.....	22	36	63.64
Kaavi.....	25	40	60.00
Rautavaara.....	26	41	57.69
Nilsinä.....	23—25	33	43.48— 32.00
Viipurin läänissä.			
Korpiselkä.....	25	37—50	48.00—100.00

¹⁾ Jonkun aikaa 46 penniä. ²⁾ Heinäkuussa yli 44 penniä. ³⁾ Heinäkuussa 44 penniä.
⁴⁾ Kesällä 1915. ⁵⁾ Kevätkesästä 48 penniä.

Vaivahoidontarkastelija Louhivuori jätti sitten lokakuussa Keisarilliseen Senaattiin alamaisen esityksen „että Keisarillinen Majesteetti määräisi asetettavaksi kykenevistä, maan tarpeita tuntevista henkilöistä kokoonpanun komitean, jonka tehtäväksi annettaisiin, yhdessä kuhunkin lääniin asetettavan alakomitean kanssa, pitää huolta elintarpeiden maahansaannista ja kohtuullisesta jakamisesta maan eri osiin”.

Monessa köyhäinhoitoyhdyskunnassa asetettiin kaiken varalta hätäaputoimikunta ja muutamissa suunniteltiin valmiiksi hätäaputoitakin.

Kunnille jaettavaksi julkaisi allekirjoittanut painosta köyhäintalon mallipiirustukset n:ris 9 ja 10 päärakennusta, n:o 11 mielisairasosastoa ja n:o 12 sairasantaloa varten sekä kartan, johon maassamme toimivat köyhäintalot on merkitty.

Köyhäinhoito-tilastotietoja koskevain Armollisten Julistusten mukaan helmikuun 10 päivästä 1891 sekä joulukuun 5 päivästä 1898, joka sisältää muutoksia ensinmainittuun julistukseen, pitäisi kaikkien kuntien ennen huhtikuun 1 päivää lähettää asianomaisille Kuvernööreille tilastokaavakkeet edelliseltä vuodelta, niin että vaivahoidontarkastelija voisi niistä laatia yhteenvedon vuosikertomukseensa. Kuitenkaan eivät mainitut kaavakkeet vuodelta 1915 ole saapuneet useasta kunnasta, jonkatähden, lukuunottamatta niukkaa aikaa, en ole voinut laatia tähän kertomukseen tilastoa. Sitä vastoin on Tilastollinen Päätoimisto jo pitemmän aikaa vuosittain laatinut kysymyksessä olevista alkutiedoista täydellisen köyhäinhoitotilaston.

Vaivahoidon neuvonjohto toiminnassa ei myöskään ole tapahtunut mitään erikoisempaa, vaan on se kokonaisuudessaan ollut tasaista, tarkoituksenmukaista eteenpäinpyrkimystä.

Ensimmäisen piirin vaivahoidon neuvoja kirjoittaa m. m. vuosikertomuksessaan:

„Niissä monissa köyhäinhoitohallituksen ja sen vapaaehtoisten kaitsijain kanssa pitämässäni kokouksissa sellaisissa kunnissa, joissa kaitsijajärjestelmä on muutamia vuosia ollut käytännössä, olen tullut huomaamaan, että lastenhoitoon on mainitun järjestelmän käytäntöön ottamisen jälkeen alettu kiinnittää kunnassa enemmän huomiota. Luultavasti vaikuttaa tähän suuresti se seikka, että tämän järjestelmän kautta on köyhäinhoitotyöhön tullut osalliseksi suurempi joukko naisia.

Valitettavasti ei monessakaan kunnassa ole valmistettu naisille toimialaa niin suuressa määrin, kuin hyvä, ajanmukainen köyhien hoito vaatisi, etenkin juuri alaikäisten ja sairaiden hoito sekä köyhäinhoitolaitosten sisäinen järjestys. Löytyypä piirissä vieläkin useita kuntia, jotka eivät lainkaan pidä tarpeellisenä käyttää naisten avustusta köyhäinhoidossa. — Vasta kaitsijajärjestelmän kautta selviää, miten suuri merkitys on pantava köyhien yksilölliselle kasvatukselle. Kaitsijoille olisi kuitenkin ehdottomasti

hankittava sopivaa kirjallisuutta, jonka avulla he voisivat tietojaan kartuttaa ja innostustaan kaitsijajärjestelmään ylläpitää.

Mitä laitoshoitoon tulee, saavuttaa köyhäintalojärjestelmä edelleenkin uusia voittoja. Vaikkakin köyhäintalojen lukumäärä tänä vuonna on lisääntynyt ainoastaan yhdellä, on useita kuntia, jotka ovat ostaneet maatilaa, jolle rakentavat köyhäintalon. Miten tärkeätä on, että köyhäintaloon liittyy pienempi maatalous, käy selville siitäkkin, että kolme kuntaa, joilla on ollut ainoastaan muutaman hehtaarin suuruinen palsta, myöhemmin ovat ostaneet maatilaa saadakseen tarpeeksi viljelysmaata.

Köyhäintalon johto jättää monessa kunnassa paljon toivomisen varaa, sillä useassa niissä on johtajatar, joka ei kykene täyttämään vastuunalaista tehtäväänsä. Johtajatarille on välttämättä asetettava suuremmat vaatimukset, mutta samalla on myöskin heidän palkkaetujaan parannettava ja vanhuuttaan turvattava.

Vaikkakin yleisesti ollaan sitä mieltä, että avunnauttijain paremman luokituksen vuoksi olisi saatava aikaan ankarampia työlaitoksia, ei tämä kysymys kuitenkaan ole pitemmälle edistynyt.

Yleensä ei toistaiseksi ole voinut huomata mitään erikoisempaa työnpuutetta, joka olisi suuremmassa määrin vaikuttanut haitallisesti köyhäinhoitoon. Väkiuomain myyntikielto on huomattavasti helpottanut köyhäinhoitorasituksia. Perheet, jotka aikaisemmin eivät ole tulleet toimeen ilman avustusta, elävät nyt paremmissa olosuhteissa ja panttilainauskonttoreita ei käytetä nyt niin suuressa määrin kuin aikaisemmin.

Todisteena siitä, että innostus köyhäinhoitoon on herännyt myöskin muissa kuin köyhäinhoitovirkailijoissa, ovat m. m. yksityisten henkilöiden ja yhdistysten minulle lähettämät kutsut pitää köyhäinhoitoa koskettelevia esitelmiä."

Toisen piirin vaivaishoidonneuvoja kirjoittaa m. m.:

„Yleensä ovat köyhäinhoitorasitukset piirin kaupungeissa ja kunnissa kasvaneet toimintavuoden varrella huomattavasti. Syy ilmiöön on etsittävässä vallitsevasta ajasta. Joskaan avunnauttijoiden lukumäärä ei kaikkialla ole lisääntynyt, ovat elintarpeitten hinnat sen sijaan nousseet niin yleisesti ja siksi tuntuvin määrin, että köyhäinhoidon menot jo yksin siitä syystä ovat tuntuvasti karttuneet. Sitä kiitettävämpää on, etteivät kunnat, ainakaan toistaiseksi, ole piirissäni pyrkineet supistamaan niitä toimenpiteillä, jotka olisivat tienneet taka-askelia köyhäinhoidon alalla. Omasta puolestani pelkäsini vuoden alussa m. m., että köyhäinhoitolaisten kansakoulutusvaatimuksista ryhdyttäisiin vallitseviin oloihin vetoamalla tinkimään. Niin en kuitenkaan ole havainnut tapahtuneen, vaikka hoitomaksut monin paikoin ovatkin hyvin huomattavasti kallistuneet. Sen sijaan on huonon ajan tähden ilmennyt köyhäintalojen vaatevarastoissa verrattain yleisesti puutteellisuuksia, mutta kun nämä puutteet ovat pian jälleen helposti korjattavissa, en ole tahtonut lukea niitä merkittävämmiksi taka-askeleiksi.

Epäilemättä on myöskin yleinen hyväntekeväisyys piirissäni jälleen edistynyt. Ahdas aika on ilmeisesti kasvattanut parempiosaisissa yhteis-

kuntaluokissa suurempaa ymmärtämystä puutteenalaisia kohtaan. Mutta ikäväksi on myönnettävä, että armeliaisuuden väärinkäyttökin on yhtä riu-
taa alkanut jälleen versoa. Työttömyyden ja kovien päivien varjolla ker-
jääjain lukumäärä on osoittanut taipumusta ylenemään, vaatien tehokkaita
ehkäisytöitä. Asian auttamiseksi ovat kunnat paikoin m. m. Kyminlaak-
sossa yhtyneet perustamaan ja ylläpitämään yhteistä työnvälitystoimistoa,
hanke, joka kelpaa esikuvaksi muillekin maalaiskunnille varsinkin teolli-
susseuduilla.

Yleisenä ilmiönä on vihdoin mainittava, että köyhäinhoidokkaiden elät-
teelleanto, on, paria poikkeusta lukuunottamatta, vuoden varrella saatu toi-
mitetuksi inhimillisyyden vaatimuksia vastaavalla tavalla ja että kunnat
kasvavin määrin ovat osottautuneet halukkaiksi korjaamaan muistutta-
mani epäkohdat vapaehtoisesti, ilman pakkotoimia.

Paremmiin kuin ennen, olen kuluneella toimintavuodella tullut vakuute-
tuksi siitä, että nykyiset vaivashoidonneuvojapiirit ovat suhteettoman suu-
ret. Seikkaperäisempi suhtautuminen eri yhdyskuntain hoitomenetelmiin,
niiden useammin tapahtuva tarkastus ja asianomaisten köyhäinhuotoviran-
omaisten syvällisempi kasvatus tehtävänsä tasalle tiheimmin toistettavilla
neuvotteluilla käy piirien laajuuden vuoksi ylen vaikeaksi, ellei suorastaan
mahdottomaksi."

Kolmannessa piirissä on neuvojan toiminta kuluneena vuonna kohdis-
tunut etupäässä köyhäintaloja koskeviin asianhaaroihin. Erikoisemmista
tehtävistä mainittakoon, että allekirjoittanut Malmberg pyynnöstä otti osaa
kokouksiin, joissa Etelä-Pohjanmaan suomalaiset kunnat lopullisesti päätti-
vät Seinäjoelle perustaa piirimielisairaalan.

V. t. vaivashoidonneuvoja Rosendal kirjoittaa m. m.:

„Toiminnassani olen pannut pääpainon niiden tärkeiden periaatteiden
teroittamiseen ja selvittämiseen, joiden mukaan uudistustyötä köyhäin-
hoidon alalla nykyään suoritetaan maassamme. Köyhäinhoidon yksilöllistyt-
mistä ja sen yhteydessä kaitsijajärjestelmän merkitystä, mielenvikaisten
hoidon parantamisen välttämättömyyttä, lastenhuollon kehittämistä y. m. s.
seikkoja olen miltei joka paikassa ottanut käsittelyn alaiseksi. Köyhäin-
talosten perustamisesta olen neuvotellut sellaisissa kunnissa, joissa on näyt-
tänyt olevan taloudellisia y. m. edellytyksiä niiden aikaansaamiseksi. Sitä-
paitsi olen pannut vireille kysymyksen yhteisen työlaitoksen perustamisesta
useille Oulun eteläpuolella oleville kunnille sekä toisen samantapaisen lai-
toksen perustamisesta Kuusamoon. Huomautettakoon lisäksi, että nykyinen
tavallisuudesta poikkeava vaikea pula-aika on pakottanut kohdistamaan
huomiota kansan koko taloudellisen elämän edellytyksiin ja mahdollisuuk-
siin. Mielihyvällä on pantava merkille, että harrastus köyhäinhoidon paran-
tamiseen alkaa ainakin muutamilla tahoilla olla entistä suurempi. Sitä
todistaa m. m. se huomio ja kannatus, jota kaitsijajärjestelmä yhä useam-
massa kunnassa on saanut osakseen ja monet joko juuri valmistuneet tai
valmistumaisillaan olevat tai suunnitellut köyhäintalot.”

II. Virkamatkustuksia.

Allaoleva taulu osottaa vaivashoidontarkastelijan ja vaivashoidonneuvojain vuonna 1915 tekemät matkat, näillä matkoilla käytyjen kuntien lukumäärän sekä n. k. „uudistettujen käyntien” (joilla ymmärretään käyntejä, jotka vuoden kuluessa ovat tapahtuneet useammin kuin yhden kerran samaan kuntaan) lukumäärän, näihin käytetyt matka- ja toimituspäivät, maantiematoilla kuljetun tien pituuden sekä rautatiellä tai laivassa vietetyn ajan.

Taulu 1.

	Matkojen lukumäärä	Käytyjä kuntia	Uudistettuja käyntejä	Matka- ja toimituspäiviä	Maanteillä kuljettuja kilometrejä	Taania rautatiellä tai laivassa
Vaivashoidontarkastelija O. W. Louhivuori	4	26	1	21	455.8	64
V. t. vaivashoidontarkastelija F. Malmberg.	6	30	—	36	850.6	138
Neuvoja A. Nilsson	20	131	8	129 ¹⁾	3 441.4	230
• B. Sarlin	14	81	16	112	3 490.8	252
• F. Malmberg	8	24	3	38	456.2	112
V. t. neuvoja L. Rosendal	12	71	6	101	2 788.4	200

¹⁾ Muist. Neuvoja Nilssonilla on sitäpaitsi ollut 17 toimituspäivää asuinpaikallaan Helsingissä.

Vaivashoidontarkastelijan matkoista mainittakoon, että allekirjoittanut yhdessä vaivashoidonneuvoja Sarlinin kanssa elokuussa kävi kaikissa Kaajaanin kihlakunnan kunnissa, joissa kunnallisviranomaisien kanssa neuvottiin uhkaavan hädän lievittämisestä ja elintarvepuolan torjumisesta.

III. Kuntain köyhäinhoito-ohjesäännöt.

Kirjelmässä 11 päivältä maaliskuuta 1891 on Keisarillinen Senaatti käkenyt kaikkia Kuvernöörejä ei ainoastaan pitämään huolta siitä, että kaikki läänien kunnat, joissa ei vielä ole köyhäinhoito-ohjesääntöjä, viipymättä tekevät ehdotuksen sellaiseksi ohjesäännöksi ja asianmukaisessa järjestyksessä lähettävät ne vahvistettaviksi, vaan myöskin että nämä ehdotukset, samoin kuin jo vahvistetut ohjesäännöt, saatetaan sellaiseen kuntoon, joka on voimassaolevan lain ja asetusten mukainen ja että ne myös täydellisesti vastaavat hyvin järjestetyn köyhäinhoidon suurempia vaatimuksia, jota vaivashoitoasetus tarkoittaa; ja on vaivashoidontarkastelijan erittäinkin mitä näihin kuntien tekemiin, Kuvernöörien vahvistettaviksi lähetettyihin ehdotuksiin tulee, antaminen Kuvernööreille tarpeellisia neuvoja ja seli-

tyksiä; jonka ohella Keisarillinen Senaatti on määrännyt vaivahoidontarkastelijan asianomaiselle Kuvernöörille, ellei se jo ennen ole tapahtunut, ilmoittamaan missä kunnissa virheitä ja puutteellisuuksia köyhäinhuolto-ohjesäännössä on olemassa.

Allaoleva taulu osottaa vaivahoidontarkastelijan vuonna 1915 tarkastamien, hyväksymien ja hylkäämien köyhäinhuolto-ohjesääntöehdotusten luvun, jotka ehdotukset Kuvernöörit ovat lähettäneet vaivahoidontarkastelijalle lausunnon antamista varten. Useimmissa tapauksissa ovat kunnat itse, omasta aloitteestaan, ryhtyneet köyhäinhuolto-ohjesääntöjen uudestilastamiseen.

Taulu II.

	Tarkastot- luja	Hyväksyt- tyjä	Hyljättyjä
Uudenmaan läänissä.....	5	4	1
Turun ja Porin läänissä.....	5	5	—
Etelä-Suomen läänissä.....	3	1	2
Viipurin •	3	2	1
Mikkelin •	3	2	1
Kuopion •	6	5	1
Vaasan •	4	3	1
Oulun •	8	6	2
Koko maassa	37	28	9

Sitäpaitsi on vaivahoidontarkastelija asianomaiselle Kuvernöörille antanut lausunnon yhdestä köyhäintalon järjestyssääntöehdotuksesta ja yhdestä kasvatustalon ruumiillista hoitoa koskevasta sääntöehdotuksesta.

Viiden kunnan pyynnöstä on vaivahoidontarkastelija näille antanut lausuntonsa köyhäinhuolto-ohjesääntöehdotuksista, ennenkuin ne on lähetetty Kuvernöörin vahvistettaviksi.

Ylläolevasta huomaa, että tällä alalla tapahtuva uudistustyö on ollut harvinaisen suuri vuonna 1915.

Vaikkakin, kuten mainittu, useimmat uudet ohjesääntöehdotukset ovat syntyneet kuntain omasta aloitteesta, ovat neuvot kuitenkin erinäisissä tapauksissa kunnille huomauttaneet niiden ohjesäännöissä vallitsevista puutteellisuuksista. Siinä tapauksessa, että kunnat eivät ole ryhtyneet toimenpiteisiin näiden epäkohtien poistamiseksi, on vaivahoidontarkastelija ilmoittanut tästä asianomaiselle Kuvernöörille, joka silloin on velvoittanut kunnan laatimaan ehdotuksen uudeksi ohjesäännöksi ja lähettämään sen vahvistettavaksi.

Paitsi että vaivahoidontarkastelijan lainoppinut apulainen on nämä ehdotukset tarkastanut, on myöskin vaivahoidon-neuvoja Sarlin, vaivahoidontarkastelijan antaman vaivahoidon-neuvojain työkakoa tarkottavan kiertokirjeen mukaisesti antanut vaivahoidontarkastelijalle lausuntonsa

kaikista uusista köyhäinhoito-ohjesääntöehdotuksista. Neuvoja Sarlin huomauttaa vuosikertomuksessaan, että köyhäinhoito-ohjesääntöehdotuksissa lakkaamatta uusiintuu seuraavat lain ja asetusten kanssa ristiriitaiset määräykset:

että vaimo on velvollinen elättämään miestänsä;

että alaikäisyydenraja määrätään 15 vuotta korkeammaksi;

että aviottoman lapsen isä on velvollinen korvaamaan yhdyskunnalle isäntävallan alaisella työllä lapselle annettun köyhäinhoidon, ellei hän muutoin ole kyennyt suorittamaan sitä elatusapua, jota hänet on tuomittu antamaan lapsen hyväksi;

ettei hoidokasta missään tapauksessa ole laskettava laitoksesta ennenkuin hänen katsotaan työllään tai muutoin korvanneen saamansa hoidon (tämä ehdoton korvausvelvollisuus tulee kuitenkin kysymykseen ainoastaan Arm. Vaivaishoitoasetuksen 31 §:n 2 kohdan edellyttämässä tapauksissa);

että laitoksen johtaja on oikeutettu rankaisemaan 14 vuotta täyttäneitä hoidokasta arestilla ja vähennetyllä ruualla yhtäaikaa (näitä rangaistuksia ei saa yhdistää); sekä

että köyhäinhoitohallitus on päätösvaltainen puolen jäsenmäärän ollessa saapuvilla (tulee olla $\frac{2}{3}$ jäsenten koko määrästä).

IV. Köyhäintalot.

Vaivaishoidonneuvojain ilmoitusten mukaan oli köyhäintalojen lukumäärä vuoden 1915 alussa 198, jota paitsi vuoden kuluessa on tarkoitukseensa avattu 7 uutta laitosta. Köyhäintalojen lukumäärä koko maassa oli siis vuoden 1915 lopulla 205.

Uusista, vuoden kuluessa avatuista köyhäintaloista saan tässä antaa seuraavat lyhyet kertomukset.

I. Lounaispiirissä:

Noormarkku (4,500 asukasta) Turun ja Porin läänissä. Vuonna 1912 osti kunta Huhtalan talon, joka käsittää 147 ha maata, 29,550 markan suuruisella kauppahinnalla. Rakennus- ja sisustuskustannukset ovat nousseet 68,000 markkaan. Laitos sijaitsee noin 5 km kirkonkylästä, jossa on lääkäri, sairaala ja apteekki sekä 20 km Porin kaupungista. Asuinrakennuksia on: 1) päärakennus, jossa on sijaa 40 hoidokkaalle, suurempi rukous- ja ruokasali, johtajattaren huone ja keittiö sekä kansliahuone; pohjakerrokseen on sijoitettu laitoksen keittiö, käsityöhuone ja varastosuoja; 2) rakennus, jossa on työnjohtajan asunto, leivintupa, sauna pukuhuoneineen sekä pesutupa. Sitä paitsi on tarpeelliset ulkokuonerakennukset, navetta 12 lehmälle, sikolähti 10 sialle y. m. — Kunnalla on 6 sairassijaa Pomarkun mielisairaалassa. — Laitoksessa on vesijohto ja puhelin. Laitoksen johtajattarella on palkkaa 600 markkaa sekä vapaa asunto, lämpö, ruoka ja valo.

Lastenkoti sijaitsee noin 0,5 km köyhäintalolta Mäkitalo-nimisellä tilalla, jonka kunta osti vuonna 1915 28,000 markan suuruisella kauppahinnalla;

tilaan kuuluu 95 ha maata. Tämän tilan ja köyhäntalon maanviljelystä hoidetaan yhdessä.

Lapträski (5,000 asukasta) Uudenmaan läänissä. Väliaikainen köyhäntalo on sijoitettu vuokrattuun asuntoon Porlomin kylässä. Hoidokasten lukumäärä on 14, jaettuna kahteen suurempaan huoneeseen.

II. Kaakkoispiirissä:

Ilomantsi (11,000 asukasta) Kuopion läänissä. Kunnan entinen köyhäntalo, joka sijaitsi pienehköllä tonttimaalla kirkonkylässä, paloi perustuksiaan myöten poroksi helmikuun 9 päivänä 1914. Tämän kaamean tapauksen jälkeen, jossa 6 hoidokastakin sai surmansa, ryhtyi kunta viipymättä suunnittelemaan uutta köyhäntaloa. Aivan yleisesti esiintuottiin kunnassa tällöin mielipide, että laitoksen paikaksi ja tarpeeksi oli hankittava maatala. Hoidokkaiden ylläpitokustannukset olivat näet kohonneet entisessä, tonttimaalla sijainneessa köyhäinkodissa verrattain korkeiksi, kun miltei kaikki elintarpeet, samoin kuin polttopuutkin, olivat olleet siihen rahalla ostettavat. Tässä mielessä ostikin kunta, vaivashoidonnuvojan kanssa asiasta neuvoteltuaan, kesäkuun 25 päivänä 1914 yhteensä 103,000 markan suuruisella kauppahinnalla köyhäntaloa varten rajatuksi sijaitsevat maatilat n:o 3, 27 ja 30 Ilomantsin kylässä (kirkonkylässä). Manttaaliltaan ovat nämä tilat yhteensä 0,5. Pinta-alaa on viljeltyä maata yhteensä 40,83 ha; metsämaita 334,96 ha ja joutomaita 263,61 ha. Tilain yhteenlaskettu pinta-ala nousee täten 649,42 ha. Kun edelläolevat pinta-alat ovat otetut maarekisteristä, on niiden suhteen huomautettava, että viljeltyt alat ovat myöhemmin melkoisesti lisääntyneet. Tilan n:o 3 maalla sijaitsee lähes toinen puoli kirkonkylän asutuksesta, joten tila takaa kunnalle jatkuvia runsaanpuoleisia maanvuokratuloja. Nykyisin elätetään laitoksella 15 lypsylehmää ja 3 hevosta y. m., mutta voidaan niiden lukumäärää tuntuvasti lisätä ilman että rehuvat käyvät riittämättömiksi. Polttopuumetsää on suurempi määrä; hirsimetsiä myös yli oman tarpeen. Rakennuksiinsa nähden on laitos vielä osittain keskeneräinen. Viime kesänä saatiin valmiiksi noin 14,000 markan rahallisilla kustannuksilla 14-sairassijainen, ajanmukainen mielisairasosasto, joka rakennettiin arkkitehti Valdemar Aspelinin Juuan kuntaa varten aikaisemmin laatimain piirustusten mukaan, pienillä muutoksilla. Tilan n:o 3 vanhasta asuinrakennuksesta muodosteltiin noin 8,000 markan menoilla laitoksen päärakennus, johon voidaan majoittaa normaali-ilmämäärää silmälläpitäen noin 30 hoidokasta. Lisäksi tehtiin tilan n:o 3 suojista käsityöpirtti ja leipomo. Tarkoitukseensa avattiin laitos viime elokuun alussa ja on sen johtajattarena ylioppilas, neiti Helmi Reino, Helsingistä. — Tuonnempana aiotaan rakentaa uusi, tilavampi päärakennus, sillä nykyinen on kokonaan riittämätön tyydyttämään hoidokaspaikkain tarvetta laitoksessa. Vähitellen kehittynee laitoksesta siten täysin tarkoitustaan vastaava.

III. Pohjoispiirissä:

Petäjavesi (noin 5,400 asukasta) Vaasan läänissä. Köyhäntaloksi ostettiin vuonna 1914 Heinämäen perintötila 28,000 markan suuruisella kauppahinnalla. Laitos sijaitsee Uraisiin vievän maantien varrella, 6 km kirkolta

ja Petäjäveden rautatieasemalta. Hoidoksrakennukset on tehty vaivais-hoidontarkastelijan hyväksymien piirustusten mukaan. Päärakennus on tehty piirustuksen mukaan, joka suunnitelmaansa nähden likipitään vastaa mallipiirustusta n:o 7, ja on siinä sijaa 54 hoidokkaalle. Sairasosasto 17 sairassijalla on muodostettu talon vanhasta asuinrakennuksesta. Mielisairasosastossa on neljä yhden potilaan huonetta, kaksi yhteishuonetta, kaksi hoitajan huonetta ja kylpyhuone. Talousrakennukset ovat uudet ja tarkoitukseenmukaiset. Laitoksessa on vesijohto ja puhelin. Talon pinta-ala on noin 300 ha, josta viljeltyä maata 30 ha. Elätetään 10 lehmää ja 2 hevosta. Laitos, joka ei vielä ole aivan valmis, tulee maksamaan yhteensä noin 100,000 markkaa.

Haukipudas (noin 6,300 asukasta) Oulun läänissä. Kunnan omistamalle Simppulan $\frac{1}{16}$ manttaalin verotalolle kirkonkylässä rakennettiin jo vuonna 1890 kauppaneuvos Bergbomin tarkoitusta varten lahjoittamalla 10,000 markalla päärakennus köyhäintaloa varten, vaikka laitosta ei varemmin ole tarkoitukseensa avattu. Päärakennuksessa on sijaa 40 hoidokkaalle, laitoksen keittiö sekä huone ja keittiö johtajatarta varten. Laitos sijaitsee 1 km kirkolta ja 4,5 km Haukiputaan rautatieasemalta. Talossa elätetään 10 lehmää ja 2 hevosta.

Kemin maalaiskunta (noin 8,000 asukasta) Oulun läänissä. Köyhäintaloksi ostettiin vuonna 1915 Juopperin $\frac{1}{2}$ manttaalin verotalo 55,000 markan kauppahinnalla. Laitos on Kemijoen Taivalkosken rannalla, 2 km Taivalkosken rautatiepysäkiltä ja 18 km kirkolta. Hoidoksrakennukset ovat talon vanhoja rakennuksia. Vanhassa talon päärakennuksessa on 28 hoidokassijaa. Toisessa rakennuksessa on 6 sairassijaa, johtajan asunto, keittiö ja ruokasali. Mielisairasosastossa on sijaa neljälle potilaalle. Aikomuksena on laajentaa laitosta 40 hoidokassijalla. Talossa elätetään 12 lehmää ja 3 hevosta. Laitosta suunniteltaessa ei ole kysytty vaivaishoidontarkastelun mieltä.

Pattijoki (noin 2,600 asukasta) Oulun läänissä. Rouva Augusta Durchman-vainaja lahjoitti testamentissaan Pattijoen seurakunnalle 60,000 markkaa, jonka korot on käytettävä vanhainkotiä varten. Kunta on tarkoitusta varten 28,000 markalla ostanut Ojalan talon, 6 km Raahen kaupungista. Vanha asuinrakennus on korjattu päärakennukseksi 12 hoidokasta varten. Talon viljelysmaat on annettu vuokralle. Laitokselle valitsee kirkonkokous johtokunnan, jonka esimiehenä on seurakunnan pappi.

Paitsi edellämainittuja seitsemää vuonna 1915 avattua köyhäintaloa ovat seuraavat olleet

rakennuksenalaisina:

Lounaispiirissä: Kuhmoisissa.

Kaukoispiirissä: Heinävedellä. — Kivennavalla, Koivistolla, Jaakkimassa ja Sotkamossa on köyhäintalojen rakennustoimet keskeytetty epämääräiseksi ajaksi, kun niiden varalle tehtyihin valtiolaina-anomuksiin on

saatu joko kokonaan kielteiset tai lainamääriin nähden suuresti supistettut vastaukset.

Pohjoispiirissä: Kauhavalla, Alajärvellä ja Teuvalla.

Sitäpaitsi ovat allamainitut kunnat köyhäintaloissaan tehneet joko suurempia tai pienempiä

uutis- ja lisärakennuksia:

Lounaispiirissä:

Perniössä, jossa köyhäintaloon on rakennettu sairaala.

Hattulassa on rakennettu lisärakennus, jossa on 2 hoidokashuonetta, ruokasali ja leipomo.

Hämeenkyrössä on kunta vuonna 1914 palaneen vanhan mielisairaalan sijalle rakentanut ajanmukaisen mielisairaalan, jossa on 3 yhteishuonetta, 8 avonaista ja 2 suljettua koppia, suurempi ruokasali, 2 hoitajahuonetta, 2 kylpyhuonetta, keittiö, kuivaushuone ja 2 tilavaa kävelyaitausta.

Kärkölässä on köyhäintaloa lisätty mielisairaalalla, jossa on 6 sairassijaa.

Kaakkoispiirissä:

Parikkalassa, jossa helmikuun 1 päivänä 1914 väliaikaisesti tarkoitukseensa avattu köyhäintalo valmistui lopullisesti vasta viime joulukuun 5 päivänä, jolloin laitoksen vihkiäisjuhlatkin pidettiin. Siihen on rakennettu entisten huoneustojen lisäksi komea ja tilava päärakennus mallipiirustuksen n:o 7 mukaan, lisättyä 12 hoidokassijalla, ruumishuone, leipomo, käsityöpirtti, avarat maito-, kalja- ja juurikasvisuojat ynnä upea kivinavetta, talli ja sikala.

Sortavalan maalaiskunnassa, jossa köyhäintalon yhteyteen on perustettu laitoksen muista osastoista riittävästi eristetty ja erityisen, asianymmärtävän johdon alainen lastenkoti, jossa on sijaa 30 lapselle.

Rantasalmella, jossa köyhäintalolle on varustettu erityinen keittiö- ja talousrakennus.

Säämingissä, jossa köyhäintalon entinen, ahdas mielisairaala on rakennettu uudelleen arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan.

Karttulassa, jossa laitokselle on rakennettu pienempi lisärakennus hoidokkaita varten.

Maaningalla, jossa köyhäintalolle on rakennettu uusi, hyvä päärakennus rakennusmestari A. Väänäsen laatimain piirustusten mukaan. Rakennuksessa on sijaa, tehokkaan hoidokkaiden luokittelun vaatimuksia silmälläpitäen, 34—36 hengelle. Lämmitykseen käytetään n. k. ihanneunijärjestelmää. Rakennuskustannukset noin 45,000 markkaa. Uusi rakennus vihittiin tarkoitukseensa marraskuun 21 päivänä.

Pielavedellä, jossa koko vuonna 1895 perustettu köyhäintalo on uudelleen muodosteltu ja rakennettu, nykyaikaisia suurempiakin vaatimuksia vastaavaksi. Päärakennuksen uudelleen rakentamista ja muodostelua varten laati, yksissä neuvoin asianomaisen neuvojan kanssa, piirustukset kuopiolainen rakennusmestari A. Köpönen ja voidaan siihen nyt sijoittaa 50—60 hoidokasta. Mielisairaala rakennettiin myöskin kokonaan uudestaan

ja uudelle sopivammalle paikalle arkkitehti V. Aspelinin piirustusten mukaan. Siinä on tilaa 14 potilaalle. Vielä kuuluu laitokseen erityinen pienempi sairaosasto.

Hankasalmella, jossa köyhäntalolle on rakennettu arkkitehti J. V. Strömbergin laatimain piirustusten mukaan tarkoituksenmukainen pää-rakennus. Rakennuksessa on sijaa noin 40 hoidokkaalle.

Iisalmen kaupungissa, jossa kunnalliskotiin on rakennettu pienempi mielisairaalaosasto ja käsityöhuone.

Kiuruvedellä, jossa köyhäntalolle valmistui vuoden viime päivinä kookas ja ajanmukainen sairaiden ja vanhuudenheikkojen osatorakennus rakennusmestari A. Koposen yksissä neuvoin asianomaisen neuvojan kanssa laatimain piirustusten mukaan.

Polvijärvellä, jossa köyhäntalon rakennuksia on lisätty pienemmällä sairaosastolla.

Tohmajärvellä, jossa köyhäntalolle on varattu arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan rakennettu, ajanmukainen mielisairaala.

Pohjoispiirissä:

Pyhäjärven köyhäntalon yhteyteen on rakennettu mielisairasosasto, jossa on yksi kolmen hengen huone, kuusi koppia ja hoitajanhuone. Mielisairasosastoa suunniteltaessa ei ole kysytty vaivaishoidontarkastelun mieltä.

Näitä rakennuksia suunniteltaessa on useimmassa tapauksessa — kuten aikaisemminkin — kysytty neuvoa asianomaiselta vaivaishoidonneuvojalta sekä myöskin seurattu tämän ohjeita. Muutamassa poikkeustapauksessa ei ole kysytty ammattimiehen mieltä, ja onkin niissä rakennukset muodostuneet tarkoitustaan vastaamattomiksi. Vaivaishoidontarkastelijan johtosäännössä säännetään m. m., että hänen tulee „katsoa että ne kunnat, jotka perustavat vaivaishoitolaitoksia, järjestävät niitä tarkoituksenmukaisella ja sopivalla tavalla.” Tämän täytynee tulkita siten, että kunnalla ei ole oikeutta ryhtyä rakentamaan köyhäntaloa ennenkuin on antanut vaivaishoidontarkastelijalle tilaisuuden tutkia, muodostuuko laitos aiotun suunnitelman mukaan tarkoituksenmukaiseksi.

V. Mielisairasten hoito.

Kunnalliselle köyhäinhoidolle kuuluvien mielisairasten hoito käy yhä vaikeammaksi sentähden, että valtion ja kuntien mielisairaalat ovat täynnä, kuin myöskin sentähden, että käy yhä vaikeammaksi hankkia näille sairaille yksityisiä hoitokoteja. Todennäköiseltä tuntuu, ettei piirimielisairaaloita — sittenkun valtion avustus niiltä on evätty — saada suurempaa määrää lähimmässä tulevaisuudessa syntymään. Nykyinen tilanne maassamme ei

innostuta kuntia ryhtymään suurempiin rakennusalotteisiin. Vaivashoidon-tarkastelun päähuomio onkin nyttemmin ollut kiinnitettynä köyhäntalojen mielisairasosastojen laajentamiseen ja korjaamiseen sekä säännöllisen lää-kärinhoidon ja ammattitaitoisen hoitohenkilökunnan hankkimiseen näihin. Kunnat, joiden köyhäntalon yhteydessä ei ole mielisairasosastoa, tulevat nyt pakotetuiksi viipymättä rakentamaan mielisairasoston, kun eivät enään voi vetäytyä tästä lainmääräämästä velvollisuutensa täyttämisestä vetoamalla siihen, että ovat yhtyneet valtioapua odottavaan piirimielisairaalahankkee-seen.

Vaivashoidonnuvojat ovat toimituksissaan selittäneet myöskin n. k. järjestettyä perhehoitoa, mutta semmoista ei vielä ole syntynyt, vaikkakin se muutamissa kunnissa on harkinnan alaisena.

Kun voimassaolevat asetus ja julistus mielisairasten hoidosta eivät si-sällä köyhäntalojen mielisairasosastoista muuta kuin että sellaisia tulee olla olemassa, on vaikeata kaikkialla saada ne ajanmukaiseen kuntoon. — Mielisairashoidon parantamiseksi olisi mielestäni ryhdyttävä seuraaviin toimenpiteisiin:

1) Armollista Asetusta toukokuun 28 päivältä 1889 sairasmielisten hoi-dosta olisi täydennettävä kunnallista mielisairashoitoa, sekä laitos- että perhehoitoa, lähemmin järjestävillä säännöksillä;

2) useampia mielisairashoitokursseja mielisairashoitajia varten olisi järjestettävä;

3) olisi toimitettava kansantajuinen mielisairashoidonopas kunnallis-viranomaisten kautta hoitajille jaettavaksi.

Etelä-Pohjanmaan suomalaiset kunnat päättivät yleisessä kuntakokouk-sessa Seinäjoella viime heinäkuun 21 päivänä, odottamatta valtioapua, pe-rustaa piirimielisairaalan 64 sairassijalla ja ottaa tarkoitusta var-ten keskinäiseltä henkivakuutusyhtiöltä Suomi 250,000 markan lainan. Toi-nessa Seinäjoella elokuun 9 päivänä pidetyssä kuntien valtuutettujen koko-uksessa päätettiin laitos sijoittaa Seinäjoelle ja valittiin rakennustoimi-kunta, johon kuuluvat: maanviljelysneuvos E. Björkenheim (puheenjohta-jana) Isostakyröstä, kunnanlääkäri L. M. Castrén Ilmajoelta, kanttori A. Iipponen Laihialta, maanviljelijät A. Koivisto Kuortaneelta, S. H. Kanto Peräseinäjoelta sekä A. Raine ja J. Jouppi (sihteerinä ja rahastonhoitajana) Seinäjoelta. Laitosta varten on ostettu 10 ha peltoa ja 4 ha metsämaata kä-sittävä maapalsta 4 km Seinäjoen rautatieasemalta. Sairassijat jakaantu-vat kunnille seuraavasti: Ylistaro 5, Vähäkyrö 4, Alavus 4, Kauhajoki 4, Laihia, 4, Alajärvi 3, Teuva 3, Seinäjoki 3, Peräseinäjoki 3, Lappajärvi 3, Kuortane 3, Karijoki 3, Isokyrö 3, Isojoki 3, Alahärmä 3, Jurva 2, Soini 2, Nurmo 2, Lehtimäki 2, Lapua 2, Ilmajoki 2 ja Vintala 1. Useilla mainituista kunnista on riittävän tilava mielisairasosasto köyhäntalonsa yhteydessä, mutta saadaksean tarkoituksenmukaisempaa hoitoa äskettäin sairastuneille — sikäli kun niitä ei saada valtion laitoksiin, ovat semmoisetkin kunnat ot-taneet sijoja piirimielisairaalassa.

Rakennuspiirustukset on laatinut arkkitehti E. A. Kranck.

Siten on allekirjoittaneen jo vuonna 1912 herättämä kysymys saatettu onnelliseen ratkaisuun.

VI. Aistiviallisten henkilöiden hoito.

Aistiviallisten henkilöiden hyväksi tehty työ vuoden 1915 kuluessa ei ole tarjonnut mitään erikoisempaa; vaivahoidon neuvot ovat nyt, kuten aikaisempinakin vuosina sekä kokouksissa kehoittaneet köyhäinhuoltohallituksia raajarikoille, sokeille, kuuromykille ja näihin verrattaville henkilöille järjestämään hoitoa ja elatusta näille sopivissa laitoksissa, että kirjallisesti vastanneet tätä asiaa koskeviin moniin kyselyihin. Koska kunnat siis yhä yleisemmin ovat alkaneet käyttää näitä laitoksia, on huomattu että niissä ei enää riittävästi ole paikkoja. Etenkin on vaikea saada paikkoja kaatuva-
tautisille henkilöille ja kehityskyvottomille heikkomielisille lapsille.

Vaivahoidontarkastelija on Keisarilliseen Senaattiin antanut lausuntonsa 34 eri apuraha-anomuksen johdosta aistiviallisten henkilöiden hoitoa ja opetusta varten.

VII. Lastenhoito.

Useamman vuoden on vaivahoidontarkastelu huonolla menestyksellä saanut taistella lasten köyhäintaloihin sijoittamista vastaan. Tämä epäkohta näyttää kuitenkin viime vuosina huomattavasti vähentyneen. Samaten on lasten hoidolleanto tapahtunut suuremmalla huolella kuin aikaisemmin, etenkin niissä kunnissa, jotka ovat omaksuneet kaitsijajärjestelmän. Monessa kunnassa valitaan lisäksi kaikille 15 vuotta täyttäneille lapsille n. k. „isällinen suojelija”, jonka on valvottava lapsen sekä siveellistä että taloudellista menestystä, kunnes lapsi on täyttänyt 18 vuotta.

VIII. Huomattavampia edistyksiä ja epäkohtia, joista muistutuksia on tehty.

Huomattavana edistysenä köyhäinhuollon alalla on mainittava, että harastus itse köyhäinhuoltokysymykseen on tullut yhä yleisemmäksi. Seurauksena siitä on ollut lukuisain kuntain köyhäinhuolto-ohjesääntöjen uudistus ja uusien hoitolaitosten perustaminen.

Köyhien hoidolleanto on yhä yleisemmin koetettu järjestää ajanmukaisemmalla tavalla ja melkein kaikkialla on poistettu nuo julkiset hoidolleantokokoukset, joissa hoidolleanto helposti voi saada „köyhäinhuutokaupan” leiman. Hoidolleanto tapahtuu nyttemmin siten, että jokainen köyhäin-

hoitohallituksen jäsen tai katsantomies syksyn kuluessa kuulustelee halukkaita hoidolleottajia, sopii katsantopiirissään asuvien köyhien hoidosta sen kanssa, joka katsotaan sopivimmaksi sekä tekee ehdotuksen sopimuskirjaksi, joten hoidolleantokokoukselle ei jää muuta tehtäväksi kuin tarkastaa ja hyväksyttäessä allekirjoittaa sopimuskirjat. Hoidokkaiden läsnäolo hoidolleantokokouksessa on jo varemmin ollut kielletty.

Useimmin ovat muistutetut epäkohdat viime vuonna koskeneet seuraavaa:

määräyksiä kirjallisten sopimusten käyttämisestä hoidolleannossa ja määräyksiä hoidokkaiden tarkastuksesta ei ole noudatettu;

yli kolmen vuoden ikäisiä lapsia on sijoitettu köyhäintaloon;

köyhäintalossa vallitsee liika-asutus;

mielisairasosastossa ei ole toimeensa kykenevää hoitajaa;

hoidokkaiden sänky- ja pitovaatteet ovat riittämättömät; sekä

köyhäintalon hoidokkaiden luokitteluun — kunniallisten vanhusten ja siveellisessä suhteessa harhaan johtuneiden eristelyyn — ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota.

Nämät ynnä muut samankaltaiset epäkohdat on tavallisesti asianomaisen neuvojan asiassa tekemän muistutuksen jälkeen poistettu, mutta, ikävä kyllä, on hyvin tavallista että sama epäkohta jonkun ajan kuluttua jälleen uusiintuu, etenkin jos köyhäinhoitohallitukseen vaihtuu uusi esimies. Missä vaivaishoidon neuvojan tai vaivaishoidontarkastelijan muistutusta ei ole otettu huomioon, on tarkastelija epäkohdasta ilmoittanut asianomaiselle Kuvernöörille, joka, otettuaan selkoa asiasta, on antanut siitä tarpeellisen määräyksen.

Tärkeä rikos tapahtui Ilomantsin väliaikaisessa köyhäintalossa. Sen johtaja teki itsensä sypääksi alaikäisen hoidokastytön raiskaukseen, josta johtaja tuomittiin kuritushuoneeseen.

IX. Keisarillisen Senaatin ja Kuvernöörien antamia tehtäviä.

Paitsi aikaisemmin mainittuja lausuntoja, jotka koskevat avustuksia „Työhön kokonaan kykenemättömien henkilöiden hoitorahastosta” on vaivaishoidontarkastelija Keisarilliseen Senaattiin vuoden kuluessa antanut lausunnon seuraavissa asioissa:

Koska Hänen Ylhäisyytensä maan Kenraalikuvernööri Armollisen käskyn mukaisesti oli lähettänyt Keisarilliselle Senaatille alamaisen lausunnon antamista varten Suomen 1914 vuoden lakimääräisille Valtiopäiville koontuneen Eduskunnan alamaisen anomuksen, että Hallitus, valmistessaan esitystä yleistä lastensuojelusta tarkoitaviksi lakisäännöksiksi, jota Eduskunta vuoden 1909 toisilla Valtiopäivillä anoi, ottaisi huomioon myöskin orvot ja turvattomat lapset, vaati Siviilitoimituskunta marraskuun 24 päivänä 1914 vaivaishoidontarkastelijan alamaisen lausunnon puheena ole-

vasta anomusehdotuksesta. Tämän lausunnon antoi allekirjoittanut Malmberg tammikuun 25 päivänä 1915.

Lokakuun 22 päivänä 1915 antoi vaivahoidontarkastelija Louhivuori Keisarilliselle Majesteetille alamaisen lausuntonsa taloudellisesta tilasta erinäisissä kunnissa Oulun, Vaasan, Kuopion ja Viipurin lääneissä, ehdottaen yleisen elintarvekomitean asettamista.

Paitsi köyhäinhuolto-ohjesääntöjä ja köyhäintalonjohtajantoimien täyttämistä koskevia lausuntoja on vaivahoidontarkastelija vuoden kuluessa antanut Kuvernööreille seuraavat lausunnot:

Uudenmaan läänin Kuvernöörille:

Kahden yksityisen henkilön tekemistä anomuksista saada kotiin hoidettavakseen lapsensa, jotka Helsingin kaupungin köyhäinhuotohallitus oli antanut vieraille hoidettaviksi; sekä

Viljanien köyhäinhuotopiirin Orimattilan kunnassa liikanaisista köyhäinhuotoasituksista tekemästä valituksesta.

Turun ja Porin läänin Kuvernöörille:

Muutosehdotuksesta Liedon kunnan vaivaismakasiinin sääntöihin;

Viljan myymisestä Suodenniemen kunnan hätäapujyvästöstä; sekä

Valituksesta, joka oli tehty Loimaan kunnan köyhäintalon johtoa vastaan.

Viipurin läänin Kuvernöörille:

Erään Viipurin lääninsairaalaissa hoidettavana olleen mielisairaana henkilön kotipaikkaoikeutta koskevassa asiassa.

Oulun läänin Kuvernöörille:

Piirikuntajakojärjestelmän lakkauttamista koskevassa asiassa Vihannin kunnassa.

X. Vaivahoidontarkastelun kirjeenvaihto.

Valaistakseni vaivahoidontarkastelun kansliatöiden suuruutta, esitän tässä vuoden kuluessa saapuneiden ja lähetettyjen kirjeiden ja muiden postilähetysten lukumäärän.

	Saapuneita.	Lähetettyjä.
Vaivahoidontarkastelija, kirjeitä	817	851
” kiertokirjeitä, postilähetyksiä ilman kirjeitä, tauluja y. m.	290	2,862
Vaivahoidon neuvoja Lounaispiirissä	332	749
” Kaakkoispiirissä	255	412
” Pohjoispiirissä	186	402

XI. Yleiskatsaus toivomuksiin.

Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaisesti kirjelmässä n:o 969 toukokuun 12 päivältä 1914 saan tässä kertomuksessa mainittuina toivomuksina, jotka mahdollisesti antavat aihetta toimenpiteisiin Keisarillisen Senaatin tai sen Siviilitoimituskunnan puolelta, nöyrimmästi esittää:

1) että sairasmielisten hoidosta toukokuun 28 päivänä 1889 annettuja Armollista Asetusta ja Armollista Julistusta täydennettäisiin kunnallista mielisairashoitoa, sekä laitos- että perhehoitoa, lähemmin järjestävillä säännöksillä;

2) että useampia mielisairashoitokursseja mielisairashoitajia varten järjestettäisiin; sekä

3) että toimitettaisiin kansantajuinen mielisairashoidonopas kunnallisviranomaisten kautta hoitajille jaettavaksi.

Helsingissä huhtikuulla 1916.

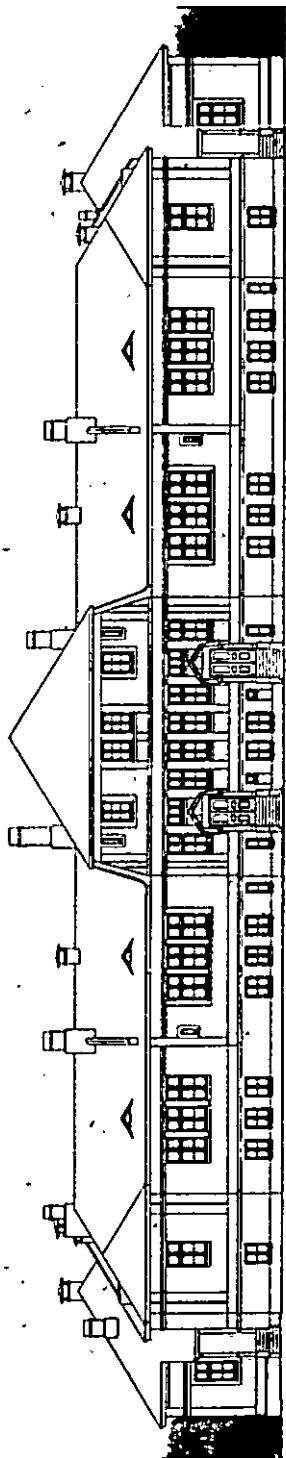
Frans Malmberg

v. t.

Vaivahoidontarkastelijan vuosikertomukseen 1915.

Liite I.

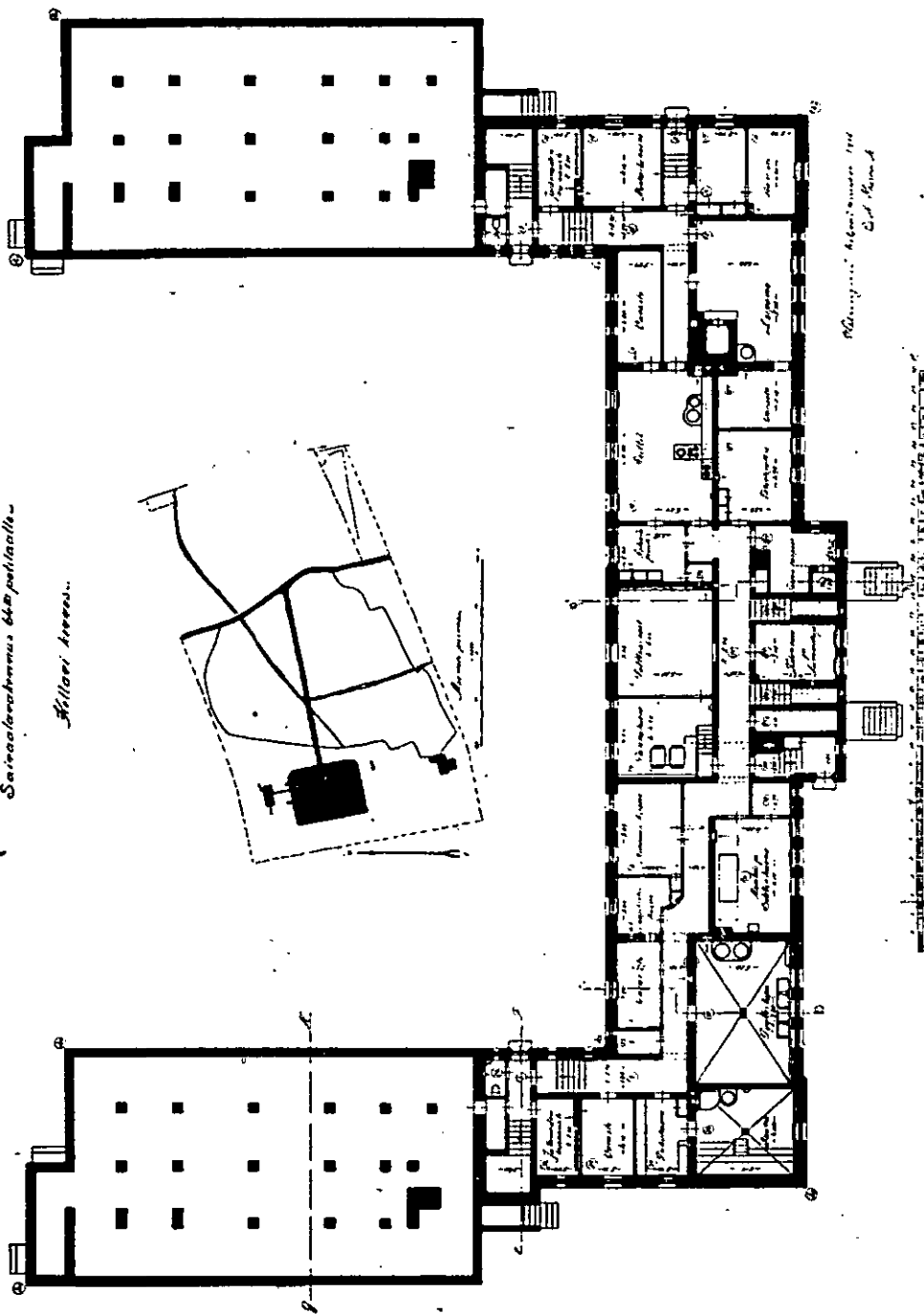
Ehkä Pohjanmaan kunnan pöytähuoneesta.
Sivosaatteenä on ollut...

Liite II.

*Ehliä Pohjanmaan kunnan pöytähuoneita.
Sisätilavertaus 640 pöytätilalle.*

Alilasi keittiö.

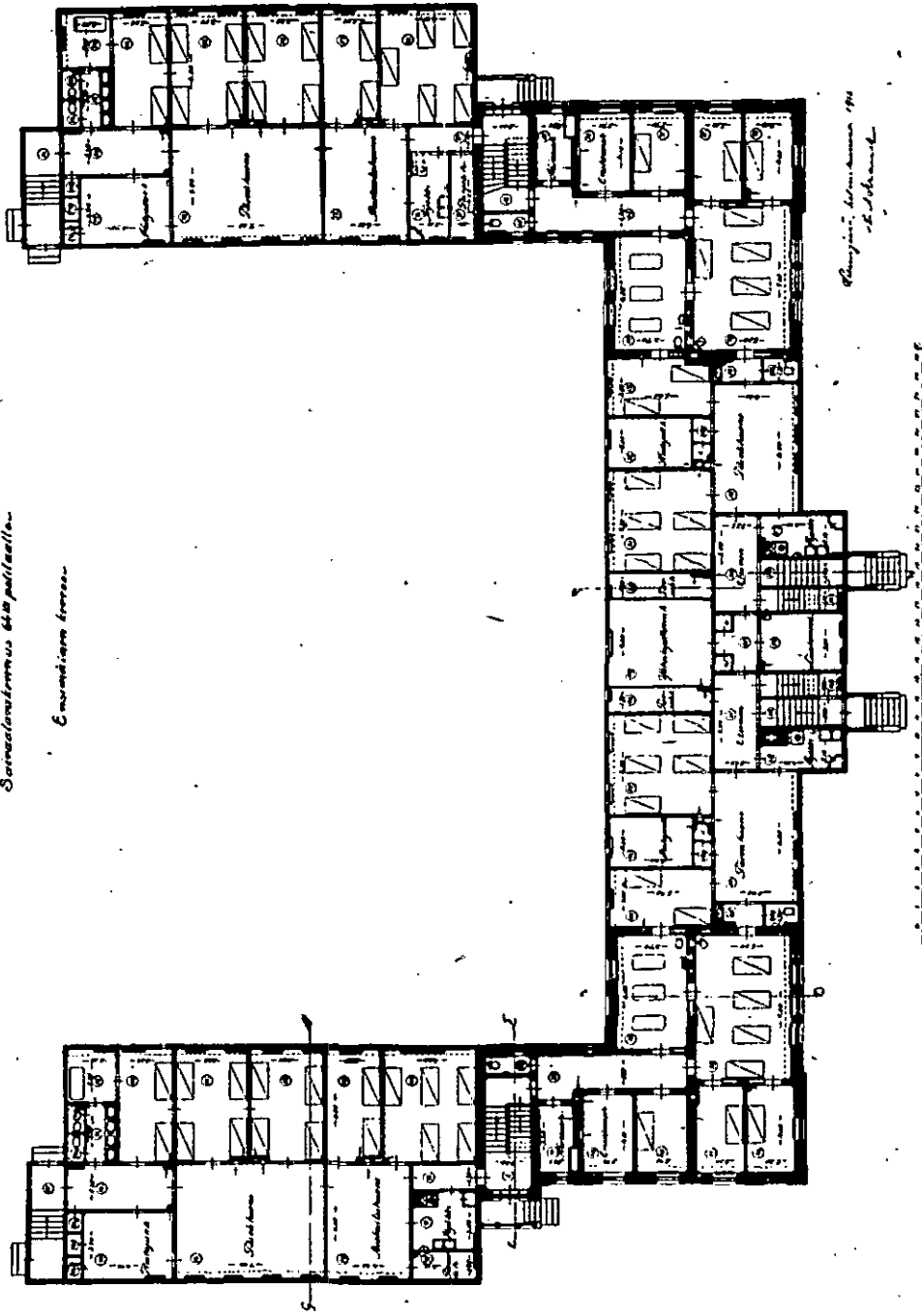

*Alilasi keittiö
640 pöytätilalle*

Liite III.

*Ehdä Pohjanmaan kunnan pöytähuoneita
Suomenlaakson kirkonkylällä.*

Ennenkäs kirkko.

Arkkitehti: A. J. Schmitt